LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

57

C01

Den svarte stuten vid Svensalyckan.

Min farmor Kerstin skulle en gång gå till farfar med merafton. Han var och arbetade vid Svensalyckan på en gård, som hette Mörkagården, och när hon gick dit så gick där en svart stut oppe på hallarna. Hon gick från hemmet vid 4-tiden, men hon måtte gå i 3 timmar, innan hon hittade rätt, och då hade hon måst vända "paten" (livstycket). När hon sen kom hem, så blev det en sådan hisklig åska, och den slog ned på hallarna. Och sen den dagen var den svarte stuten försvunnen, och de hittade honom aldrig. Dä uppe på hallarna höll sig förr mycket med otyg och skogsrår.

Skriv endast på denna sida!

Minna Bl

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

58.

58

601

Vila vauren (våren). - Vaurdrönsen.

När bönderna hade åvårat förr i världen, så brukade de "vila våren". De lågo då till sängs fast påklädda, och vid sidan om sängen stod en bränvinsflaska och konjak. Så kom grannen in på morgonen och sade:"Godda granne, hur är det med dig?" Den liggande svarade då:"Jo tack. Jag vilar våren, stig fram å drick!" Och grannen och den liggande skålade så ett par gånger med varandra. Sedan reste sig grannen upp och sade:"Ja, adjö granne - titta in till mig i morgon!" Och då vilade denne våren. Och så gick det undan för undan allt eftersom de blevo färdiga med vårarbetet. Detta bruk var allmänt och hette vila våren eller vårdrönsen.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

59.

601

När vi sjöng maj.

Ja, när jag var med och sjöng maj, då var vi bara karlar. Det var drängarna frång gårdarna runt omkring. Vi gingo redan vid 9-tiden på kvällen Valborgsmässoafton. Vi brukade vara 15-20, och vi hade korgar med, som där fick plats 4-5 skäppor i. Spelemän hade vi aldrig med. Det var inte förrän sen dä kom i bruk. Men något grönt kan jag heller inte minnas att vi hade. - Vi brukade få ägg, ibland ett helt tjog på somliga ställen, ibland pengar eller bränvin. Fick vi ingenting sjöng vi lea,barska bitar. Verserna har jag glömt, men en minns jag riktigt och den löd:

Nu sätta vi maj uti bondens vägg
Maj vare välkommen
Nu vänta vi oss ett helt tjog ägg
För att allt så härom vi de gröna löv åt lunden.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

60
60.

601

Sedan hade vi majgille en 14 dagar efter Drängarna brukade efter sjungningen dela opp äggen, och sedan gick di med dem till sin fästemö eller den tös de ville ha med på majgillet, och hon bakade så sockerkakor och andra kakor, som hon hade med sig. Majsångarna hade för det mesta gillet hos Staula-Signen mitt oppe för häradsdomare Jeppssons. Staula-Signen hon var barnfödd i Staulagården. - Ja, så drack vi kaffe å åt kakor och siktebröd och drack brännvin, och sen dansade vi och lekte hela natten till långt fram på morgonen.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

61

601

Ordstäv.

Di kom för bitti, liksom Uggleborna till julottan.

Stävets uppkomst. Uggleborna hörde egentligen till Jemshögs socken, men de brukade köra till Mörrums kyrka, för den hade de närmast till. De bodde i en avkrok och hade dåligt reda på dagarna, och en gång hände det så, att de körde till julottan julaftons morgon.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

62

601

En tjänares årslön.

Högsta årslönen för en tjänare var 40 riksdaler. Så skulle han ha 2 skäppor pantoflor satta, ett par blågarnsbyxor och en skjorta.

Skriv endast på denna sida!

Mk. Vinten Lund
Bärkeröd
upptd 1928

upptd. H. Olsson
Lund
Bär. Hed. Lindgren
Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

63.
63

601

Gödsla ut för varandra annandagen.

Annandag jul tidigt på morgnarna brukade de gå och gössla ut åt varandra. Men det gjorde aldrig de, som redo Staffan, för de hade nog med att rida i kapp och dricka jökar. En gång hände det också, att där var en, som hade varit på ett ställe och fyllt hela stallet med gödsel.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

64

601

Ordstäv.

Jag har gjort så gott jag kunnat, sa´ Maja-Lisa, när hon brände opp bastan.

Stävets uppkomst. Ett år hade min far fått ovanligt mycken hör, så han körde två lass, så stora som hästarna kunde dra, upp till bastan i Lepjaboda. Här tog bastagumman Maja-Lisa mot det, och hon fick mat för hela natten, och när de körde hem, så sade de till henne, det var förresten min äldste bror, och han var nitton år då:"Ja, Maja-Lisa, låt mig nu se,att det inte sker nån olycka med hören!" Två timmar efter såg vi hemifrån en hiskelig rök över skogen, och då sier far:"Johan, ta den gula märren och ri opp, för det måtte inte va rätt ställt ve´ bastan!" Och när han kom dit, så hade hela bastan tatt eld, och Maja-Lisa gick utanför i bara lintyget och vred sina händer.

Skriv endast på denna sida!

Då sade min bror:"Här dan´t har du gjort,Maja-Lisa?" "Ack, ja har gjort så gott jag har kunnat", svarade den förtvivlade bastagumman.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

601

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

66,

66

601

Linet (hören).

Kvinnfolken brukade komma på senhösten ut till bönderna och fråga, om di kunde få sätt en fjärndel hör. De hade då ägg med sig, som de gav, där de fingo ja. För var fjärndel (¼) skulle di göra 7 fruntimmersdagsverken. Linet såddes på gräsvall, som ligget i träde i 3 år och sen plöjts upp. En gång, när jag skulle så vid tretiden på morgonen, medan daggen låg, var där redan 14 käringar, som hade ägg med sig i sina fickdukar. De trodde, att om de gav ägg åt den, som sådde hören, så skulle de få långt hör. Sedan hören var uppkommen, fick di själva luka den, sedan fick den stå, tills den gulnat, och då band man den i kärvar, som sattes opp i travar. Den, som hade släppt till jorden, skulle köra hem hören på logen, och så skulle den repas från "knipplet". Man satt då gränsle över en 4 alnar

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lång bok- eller furuplanka, i vilken på ett par tum satt långa, spetsiga jämntaggar. När man repat ut knipplet, så lades hören på "breie" på rågstubb i 6 veckor. Gick sen skäven av, så kördes den till bastan. Min far hade bastan i Lepjaboda, och där bodde då en gumma, som var bastagumma ō hette Maja-Lisa. Sedan hören var torr, så bröt man. Ibland var man en 18 par. Karlarna skötte krossebrötorna och fruntimren klenare brötor, som kallades skave-brötor.

(Efter detta se:Linet:Augusta Borgström.)

601

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

68.

68

601

Pigan som kunde bota "Döss mans mod!"

Vi hade en piga, som hette Gunill. Hon var född i Ysane. Hennes far hette Per. Ingen mor hade hon, och när hon var 6 år, så drunknade hennes far en gång, när di voro ute och fiskade. Men båten drev i land med tösen, och så var där en skollärare i Ysane, som tog hand om henne. Sen tjänade hon på Stensborg i 7 år och på Gussagården i 2 år, och sen kom hon till oss, och där tjänte hon i fem och trettio år och fick pris två gånger för trogen tjänst - 25 var gång. Hon sysslade mycket med häxerier och brukade bota Döss (döds) mans mod. Hon mätte dem då från led till led med band. Mor sa så ofta till henne:"Låt bli det där häxeriet,Gunill, för då kommer till å föra olycka med sig!" Men hon höll på med sånt i all sin tid.

Skriv endast på denna sida!

Helsingborgs Dagblad 1928

Harald Olsson
Kv. Lindegren Hälsingborg
Fjällebro

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

69

601

"Ria Staffans skeje"

1858 när jag var 12 år, var jag med första gången och red Staffan skei. Vi hade samlats i Mörrums by och voro en 20-25 stycken. Kl. 3 på morgonen Annandagen började vi och redo till en gård, som hette Ruan, som min bror Johan hade. Här redo så många,som kunde, in i stugan, fast det var besvärligt att komma in för där var ryggåsastuga med låga dörrar. I var gård bjöd pigan eller moran oss jök, där vi sutto på hästryggen inne i stugan. Sedan redo vi "kåmp" i kapp från Ruan till Brinkamåla. Johan Mattsson och Erik Jönsson red först och sen kom jag och Per Olsson i Aplakärr, han som var barnfödd i Brännlycke. Det gick det värsta hästarna orkade springa, men hur di red, så kom Erik Jönsson att rida för nära ett dike, så hästen slant och ramlade ner där, och själv blev han liggande på vägen och

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

70 20.

bröt sin ena "schassing" (fingerled). Men vi andra, som kom efter, vi kunde ju inte hejda oss utan vi redo rakt över honom, och där var ingen av hästarna, som trampade honom. Fram på morgonen voro de ju rätt fulla allihop, och då var där en som hette Karlström, som red in i kyrkan och vände framme vid altaret. Men kyrkvaktaren fick kvickt ut honom igen. Vi sjöng ej någon visa utan bara hälsade med ett:"Gomorron, gomorron - och lycka till i gladlig helg" Särskilt klädda voro vi ej, men vi hade alltid storstövlar, som gingo långt över knäna på oss.

601

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

71 J1.

601

Månum Bl

Tiderna för sådd.

Rågen sådde vi på efterhösten, och det var inte så noga när precis, men linet det skulle sås Petronelledagen. Havren såddes Urbanvan, men det berädde också på, vad slags jord den skulle sås på. Kornet såddes i 6:te ugan, ty då räknade vi i ugor, och det började med den 13-ona ugan den 6 april, och sedan räknade vi baklänges. Det 6:radiga kornet brukade man ofta ej så förrän 2 dagar före midsommar. Ugeräkningen slutade med 6:te ugan, och därför brukade de, som ej sått kornet i den veckan, säga: "Jag har sätt korn, sen då inte va några ugor(veckor)!

Rågen.
Linet.
Havren.
Kornet.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

72.

72

601

Bröllop i Kråketorp i gamla tider.

Min morfar han var gifter tre gånger. När han föddes, så vägde han inte mer än 12 skålpund, och han blev tvättad i en av de gamla träskeerna i bränneriet, för det var inte så noga på den tiden. I första giftet hade han tre gossar och sju flickor, och den äldsta av dem hette Hanna. Hon blev gifter med en, som hette Lars Larsson och hade stället Kråketorp.

På den tiden redo bröllopsgästerna i sadlar, och gillet varade i 8 dar. När de redo till kyrkan, så redo först leasvennerna, d.v.s. marskalkarna, och di var tio stycken. Efter dem kom brudparet med brudgummen till höger och bruden till vänster. Så kommo tärnorna i tredje led och efter dem de närmaste släktingarna, brödrarna och systrarna, så mostrarna och morbröderna, och så passerade de eftersom de voro i köttslig släktskap. Och

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

73
601

Placering

med alla voro de bortåt 180 personer. Några musikanter kan jag inte minnas voro med, åtminstone har de aldrig nämnt något om det. Alla gästerna hade förning med sig, när de kommo till bröllopsgården, och den bestod mest av spettkakor, som de beställde i stan. Efter hemkomsten från kyrkan så fick de kaffe med dopp och många jökar. Och sen fick di mat. Men den tiden "borades" de, d.v.s. alla skulle sitta till bords. Mitt på ena långsidan av bordet satt brudparet med brudgummen till höger och bruden till vänster. Till höger om brudgummen satt hans far och till vänster om bruden satt hennes mor, så prästen till höger om brudgummens far och sedan efter rang och värdighet. Leasvennerna och tärnorna hade ett bord för sig själv.

Maten började med fisk eller kött, sen fick di viter gröt XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX och äppelgröt och blåbärsgröt, pudding och sylt och så vinsoppa med malagavin i. Till maten fick di också hembryggt dricka av den bästa sorten, ty förr bryggde alltid 3 sorter, och den tredje sorten bjöd di allri på utan vid särskilt stora högtider.

Efter maten dansade de och söp. - Leasvennerna hade alltid blomsterbuketter i rockaslagen, och tärnorna de voro vita som svanar.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

74

601

Dövingemannen.

Det var en gubbe di brukade kalla dövinge-
mannen, som bodde lite från vårt. Han gjorde kvastar och piskor,
som han gick och sålde. En julafton kom han till oss, och mor
hade just bryggt julölet färdigt, så hon sade:"Du ska väl smaka
mitt julöl,Ingeman?" Ja, det ville han förstås, och när han hade
druckit en kopp, ville mor höra, va´ han tyckte om det, och då
sade han:"Jo, dä va så gott, som om jag liggit vid ån och druckit!"

Dövingemannen han hade tjänst hos riksdags-
man Ola Jeppsson. En gång ville Ola se vad han gick för, och när
Ingeman var nere på logen och skar halm med en kniv, så klädde
Ola ut sig i en sän där maskerat, som han skaffat, och så gick han
ner på logen. På den tiden hade di på logarna i ena hörnet ett
trekantigt skåp med glasdörr - det var väl en meter högt- som
di kallade för ljusschåbban och i den stod en lampa med tänn-

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25.
75

601

olja och lyste, så där var rent upplyst i hela loggolvet. När Ola kom ut och visade sig för Dövingemannen, så lade han kniven och gick bort och tog Ola i kragen och sade:"Ja, antingen du är Gud eller Satan, så skall jag se va´ du är för en", och han tog och slängde honom in i halmen i logolvet.

Dövingemannen han hade en dotter, som hette Inga, som brukade gå på arbete lite överallt. Hon brukade alltid säga: "I världen ha vi tvång
Men skräp i den som ger sig
Gammal är du
Men lunka ska du."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

76.
76

601

Dömmeleonsdag.

De gamla hade för sig, att dömmeleonsdag, då reste alla gamla käringar till Blåkulla. De redo då alltid på gamla "ångsprutor".

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

77

601

Andar.

Att det har funnits andar, som svävade omkring i luften, det kan man då inte säga sig fri ifrån. Vi hade en dräng, som hette Per Nilsson och han hade en fästemö i Ruan, som han brukade gå och se om om kvällarna. Där gick en liten stig dit, och där växte höga alar och i slutet av dem var där en al, som stod liksom lite mer för sig själv än de andra. När han kom dit, tyckte han där stod en karl bakom den, och när han kom närmre, såg han att det var hans döde bror Jöns, som han hälsade och sade:"Gokväll på dej, Jösse!" Men då var där en kall hand, som slog honom över munnen, och det släppte inte, förrän han kom upp på en backe, men då hade det så när tagit andan ifrån honom.

601

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

79

601

Elvablåst.

Far brukade bota oss för elvablåst. Han hade då elva nellastubbar (nässlestjälkar) i munnen och den sjuke fick sitta vid ett stängsel, och så stod far på andra sidan och blåste genom stängslet eller också innanför en vägg, som där var stora springor i. Ibland blåste de också genom ett såll.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

80

601

Mot revormar.

Far botade också folk för revormar. Han ritade omkring dem med en knappnål 4 rutor och ett kors i varje ruta och sedan gingo alltid revormarna bort.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

81

601

Stöpa bly mot sjukdom.

Mästare-Lisan stöpte bly i vatten över dem, som voro sjuka. Hade de värk eller ont i knäet så hjälpte alltid detta. "Se tockna underliga figurer här bler", sade hon, när blyet droppade ner i vattnet och bildade alla sorters figurer.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

82.

601

När barnet var fött.

När barnet var fött, fick ej solen lysa på det, ty då blev det sedan solbrännt. I stället skulle man låta månen lysa på det, så blev det klarhyat. Hittade man en loppa på barnet, så skulle man döda den i en kopparkittel, så fick barnet bra sångröst. Det första djur barnet skulle klappa, var en hund, för då blev det aldrig skrämt av något djur. Katten fick ej vara inne så länge barnet var odöpt.

Barn, som föddes under fastan, blevo mörkhyade, och det var heller inte tur med dem, som föddes i advent.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

82.
83

601

Julduvor.

Maria Magnusson i Tångenin Hultaboda hade alltid en julduva, som hängde i taket. Hon brukade själv förfärdiga sådana. De voro av tyg, grå till färgen och med vita pappersvingar, röda ögon och rött näbb. Dessa fåglar skulle hänga i taket under hela julhelgen, och de hade något med den helige ande att göra. Det var visst för att ha frid under julen, som de skulle hängas upp.

Duvor av trä hade de på flera ställen, och de brukade gå och sälja sådana till julen.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

84

601

Pingstdagen.

Pingstdag var här en gumma, som tog alla sina barn med sig och gick till Faråkra göl för att meta. Det var den s.k. metadan, och då skulle man ha särskild tur med fisket.

601

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
85.

Vid begravning.

Förr i världen brukade de bära likkistorna på stora träbårar. Till båren hörde två svarta täcken, av vilka det ena breddes över båren, det andra över kistan. De anhöriga buro, men ofta fingo de bytas vid, då de hade långt att bära.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

86

601

Mot öronsprång.

Min far och farfar ha också varit kyrkväktare här vid Mörrums kyrka, och det har ofta hänt, att folk kommit upp i tornet och bett att få skrapa av litet av kyrkklockorna eller också ha de bett att få ta smörja från klockaxlarna för att ta hem och bota sina sjuka barn med. - Dessa medel, "skrap" från kyrkklockorna eller smörja från axlarna, användes mycket just mot öronsprång.

Skriv endast på denna sida!

Bl.
Listor
Bräkne
1928

Uppt. Harald Olsson, Lund
Ber. Lärarinn Hedvig, Ellehom

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

87

601

Habers ek.

På vägen mot Sölvesborg står en ek, som folk kallar Habers ek. Där ska en, som hette Hagbert och Signhild jämte en snapphane en gång ha blivit hängda. Hästarna äro alltid rädda, när de ska förbi den eken och många kan man inte få att gå fram utan ett hiskligt besvär.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

88

601

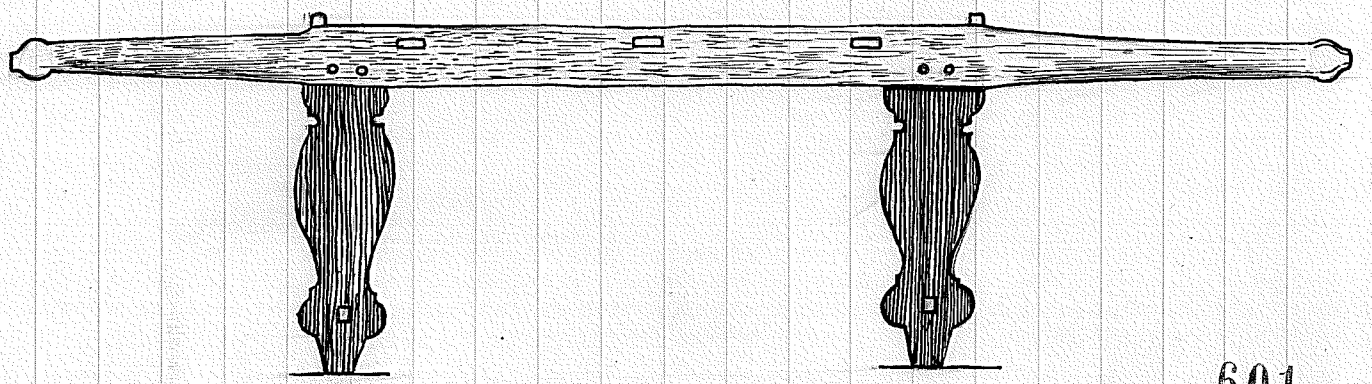
Brualien.

Om Brualien berättade de gamle, att där hade ett brudföljе en gång kört ihjäl sig. Vägen var förr brant och krokig här, men har nu jämnats och rätats ut, så nu är den inte så besvärlig längre.

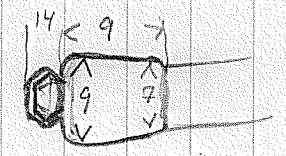
Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Likbår

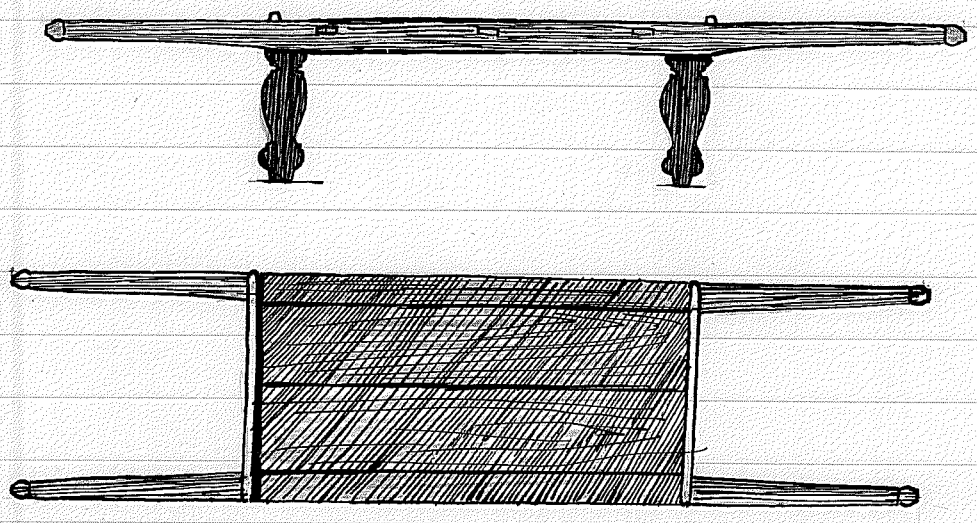
601

Gammal likbår i Mörrums kyrka

118

Skala $\frac{1}{500}$

1909

93

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

C 01

Likbårarna i Mörrum.

Här i Mörrum finns två gamla likbårar, som folk alltid brukade låna förr. De äro 4 meter långa, grova och otympliga. Den ena är lite finare än den andra med bättre utsirade fötter och den gagnades av de rikare.

I Vekerum hade de egen likbår och den var ännu större och tyngre än de, som finnas här. Till bårarna hörde två liktäcken, svarta, vilka breddes över kistan. Dessa stulos för många år sedan, men man lät sedan skaffa ett par nya. Numera användas aldrig dessa bårar.

Vid hitforslandet av liken buro de anhöriga men ofta fingo begravningsgästerna byta med dem, när det var långt att gå.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

92

601

Självspillingarnas begravning.

Självspillingarna brukade begravas i västra kanten av kyrkan nere vid ån. Det fick ej ringas för dem, men prästen brukade ändå kasta jord på dem och läsa "fader vår" och "välsignelsen". De begrovos vanligtvis i skymningen.

Här var en gång en storbonde, som hade hängt sig, men hans söner de skämdes för att vidgå det och därför anmälte de inte att han gjort av med sig, och så blev där ringt för honom. Men sedan kom det ut, hur det förhöll sig, och då blev där ett fasligt väsen om att det ringts för honom.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

93

601

Gabestocken i Mörrum.

Förr i världen hade de en gabestock här vid kyrkan och i den fick de sitta, som hade gjort något lett, stulit eller dylikt. Stocken låg vid tornets norra sida och var en lång, kluven stock med inskärningar i bägga halvorna, så stora att där var plats för ett par ben. Stocken hade en stor hängsla i ena ändan och en hasp i den andra. När någon skulle dit, så lossades haspen och ena stockhalvan fördes åt sidan, och så fick syndaren placera benen i utskärningarna. Därefter fördes den utsvängda halvan in i sitt förra läge och haspen sattes på. Denna kunde ej nås av den, som satt i stocken. Här fick nu den felande sitta under hela gudstjänsten och det hörde till, att alla, som gingo förbi honom, där han satt, skulle antingen spotta på honom eller håna honom.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

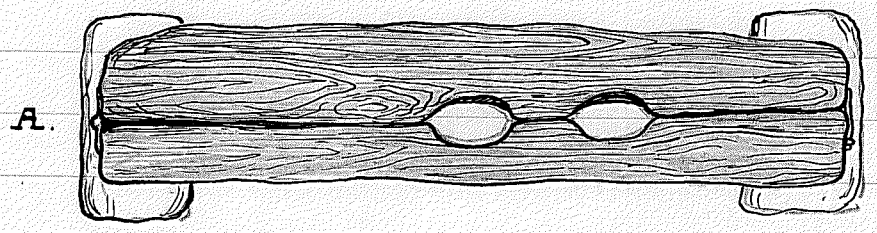
Om en, som hette Torsten, och som hade stulit äpplen, berättade man, att den han satt i stocken och hade en äppelträdsgren i handen, så att alla skulle kunna se varför han satt där.

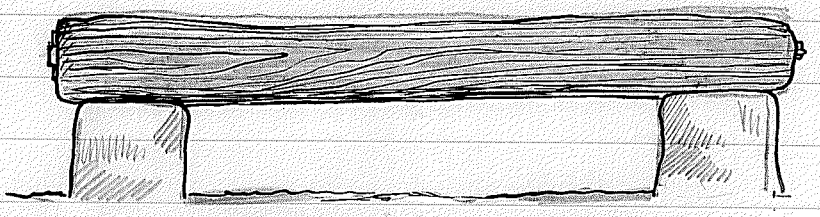
En gång vid en begravning var där en skälm, som hade lurat en av begravningsgästerna, att han skulle sätta sig där ett tag för att få se, hur han tyckte det var, att sitta där. Men när han ville därifrån, då ville ej den andre öppna haspen, och så fick han sitta där under hela begravningsakten. Men det blev en dyr historia för spektakelmakaren.

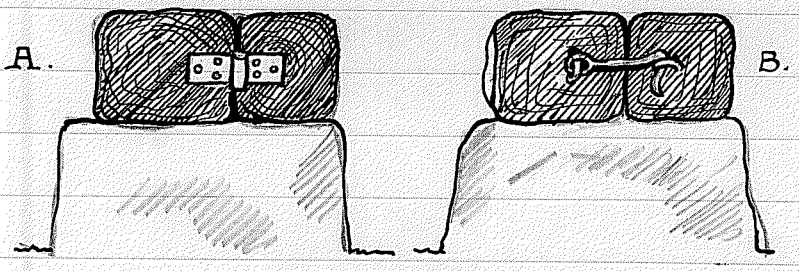
Skriv endast på denna sida!

"Gabestock" som förut funnits utanför Mörrums kyrka.

123

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

601
65

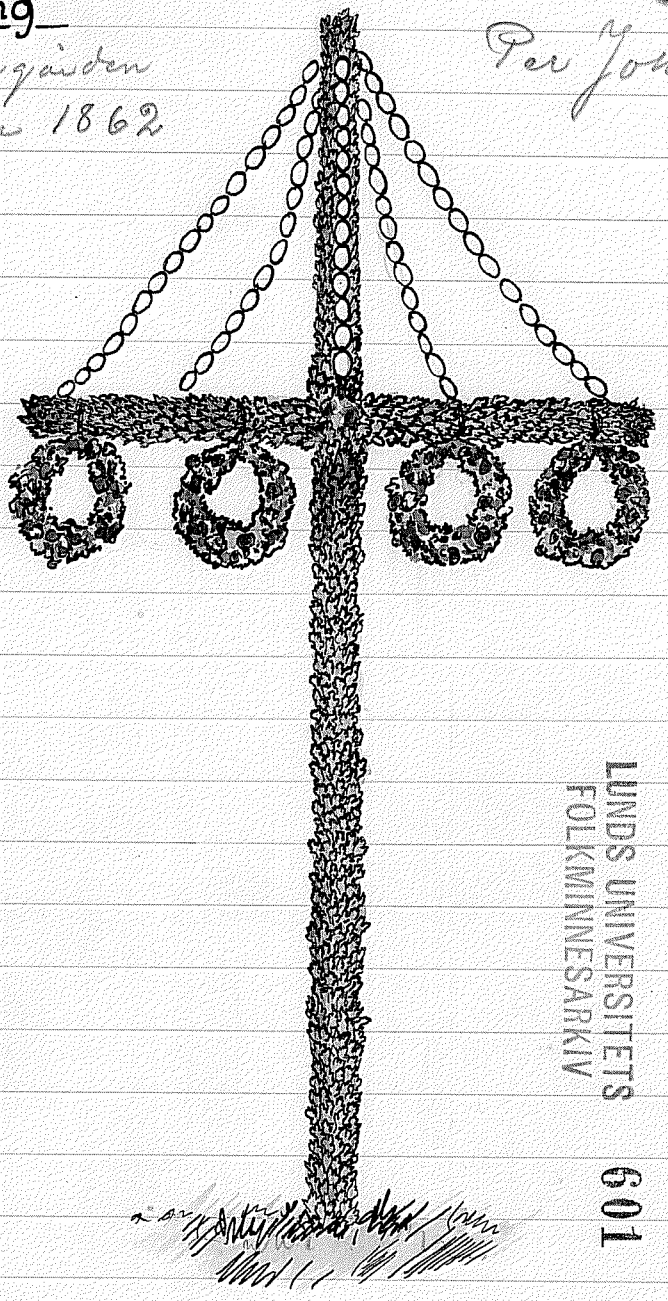
Majstång

på Gussagården

i Mörrum 1862

129

Per Jonsson

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV 601

96: 109

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
97

601

Gå årsgång.

Julanatt skulle de gå årsgång, som de kallade det, när folk var förvetna och ville ha reda på, vilka som skulle dö under året och sådant. De skulle gå tigande runt 3 kyrkor och dem de sedan mötte på hemvägen, de skulle dö det kommande året.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
98. 98

601

Rackaren.

I gamla tider var Petter Norling rackare för Listers och Bräkne härader. Sedan när han blev för gammal, gav han Lister härad till sin son Elias och Bräkne till sin andre son John.

Petter Norling körde omkring och kastrerade hundar, kattor och hästar, och han hade alltid frillan med sig och vid var gård var hon av och sprang in och fick ull i sitt stora rödrandiga förkläde. Hon skulle ha ull en gång om året, så det skulle vara liksom avlöning. Petter Norling bodde i Mejlby och dog där.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

99.

601

Takfåglar:

Om julen skulle de hänga upp "duvor" i taket. De voro gjorda av papper och stoppade så de hade form av en riktig fågel. De voro förgyllda och grannt målade. Vingarna voro av veckat papper. De skulle alltid hängas upp i hästtagel, så snurrade de alltid och höllo sig aldrig stilla. De hängde nog bara för att det såg vackert ut.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

100.

601

Vecke-räkningen och sädden.

Förr räknade de efter veckor och började med "trettonavecke" och det var den 6 april. Sen räknade di bak-länges till den 6 juli, då var det slut med vecke-räkningen. - De talade ofta om en gubbe, som sade:"Jag har sått korn i inte-vecke, och det har likaväl blivit bra." Veckan efter den 6 juli kallade de för "inte-vecke".

Vårrågen skulle säs i 12 veckan omkring den 26 mars. Vårrågen.

Potatis skulle sättas i 9 och 7 veckan men ej i 8:de, för då blev den maskäten. Potatis.

Havren skulle sås i 8:de veckan. Havren.

Korn i 5:te eller 6:te veckan. Korn.

Linet skulle sås någon av "höradarna": Urbanus - Sofia - Carolina - eller Erik. Linet.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

101.
101

601

Majsjungningen.

Vi gick och sjüng maj när vi voro små. Vi började på kvällen den siste april, och så gingo vi från gård till gård. Ibland fick vi några ägg, som vi kramade itu i fickorna, ibland fick vi en peng men ofta bara ovett. Visan kommer jag inte ihåg så noga. Men ett par verser:

Nu sätta vi maj uti er vägg
Maj vare välkommen
Och bedja om ett halvtjog ägg
För allt så bärom vi de gröna löv åt lunden.

Och kunna vi inte de äggen få
Maj vare välkommen
Så låt de blanka riksdalerna gå
För allt o.s.v.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

102.
102

601

Och kunna vi inte riksdalerna få
Maj o.s.v.
Så låt de mörka buteljerna gå
För allt o.s.v.

Nu hör vi mor uppå golvet gå
Hon söker efter ägg i varenda vrå.

Och mor hon är en tärna
Hon ger oss äggen så gärna.

Och far han är en hedersman
Han hjälper till så gott han kan.

Och tack och tack bå´ far och mor
Maj vare välkommen
För gåvan den var ganska stor
För allt så bärom vi de gröna löv åt lunden.

Fingo vi ej ägg eller annat brukade vi sjunga lea
rser så här: Mor hon är en slyna
Hon gör ner bå´ lakan och dyna.

Skriv endast på denna sida!

Acc. nr 601.

Tolkningsföreläsare: Upptecknat Harald Olsson 1928.
Lösters hd
Bräkne hn Ber. Hedvig Lindgren, f. 1899.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

103.

103

Handslagsgille.

Handslagsgille de hade de, när de skulle bestämma giftermål. Då infann sig friaren och då bestämdes allt. Man skrev alla handlingar och vad pengar bruden skulle föra i huset. Ja minns de talade om en, som slog näven i bordet och sade:"Dä´ ska´ ligga 2000 kr. på bordet, annars blir där ingenting av!" Sedan de hadé skrivit, hade de så ett litet kalas, och friaren skulle slås i handen av alla i huset.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

104.
104

601

Midsommarafton.

Midsommarafton majade folk i alla gårdarna här. De klädde både i huset och i stallet med gröna löv och blommor. Mest användes lönnelöv. På de flesta gårdarna reste de också äreportar av långa, smala björkar, som de böjde ihop och band samman. På kvällen samlades så både gamla och unga kring någon majstång. Jag minns särskilt en på Gussagården 1861. Det var en lång skalad stång med korsarm, som var klädd med löv och i den hängde en massa kransar och utblåsta ägg, som de hade trätt upp på trådar. De hängde uppifrån toppen och ner till den där korsarmen.

Så hade de midsommarbrud och tärnor hade hon, och så dansade de hela natten till det var full dager, och sedan samlades de nästan var lördag och söndagkväll och

Skriv endast på denna sida!

dansade hela sommaren omkring denna majstång.

601

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

105

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

106.
106

601

Den 1:ste maj.

Den förste maj brukade de skulla vattna hästarna i en bäck, som rann mot norr, för att de skulle få tur med djuren under den kommande sommaren.

Skriv endast på denna sida!

Blekinge Läster H. Mörrum sn
Nyb. 1928

Nybo Karl Olsson
Bor. as Johnsson Per
Född i Bromåla (77 år)

601

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

107

Ria Staffan skeije.

Jag har varit med om och ridit Staffan skeje många gånger. Det var annandag jul vi skulle rida, och vi brukade då samlas i Mörrum vid 5-tiden på morgonen. Så redo vi omkring i så många gårdar, som vi hann med tills vid 9-tiden på för middagen. Till var gård vi kom, skulle vi försöka rida in i stugan och sedan redo vi fram till bordet och fick kaffejök på hästryggen och ibland fick vi mat också. Vi sjöngo aldrig någon visa utan bara pratade och skojade med folket i gården. Sedan redo vi i kapp mellan gårdarna och det så både häst och karl slogo i backen ibland. Förr i tiden talade de om, att de, som redo, ibland redo ända upp på loftet.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tåskedrönsen.(Tröskedrönsen)

Förr fick di ju stå nästan hela vintern för då "task" di med "plaiel"(slaga). I februari brukade de vanligtvis ha slut och då skulle alla gubbarna, som hjälpt till, bjudas på täskedrönsen. Och då fick di mat men framförallt bränn-vin, som di fick så mycket de orkade dricka, om det var något med folket i gården.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

109.
109

601

Vaur(vår)drönsen.

När bönderna lagt till våren, hade de gille för alla sina grannar. Detta kallades för vaurdrönsen, och det var kaffe och dopp, jökar, mat och brännvin.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
110

Slåttergille.

Vid slåttern hjälpte alla de till, som hade tagit sig på slåtterdagsverken. Där kunde vara de som hade ända till 120 dagar på året. När de hade "slautt opp"(slagit slut) hurrade de alltid tre gånger,och när de så hade varit hemma och gjort sig i ordning, så gick de på slåttergille hos den, som hade haft dem i slåttern. De fingo så kaffe med dopp och sedan mat och brännvin, och så dansade de hela natten.

Skriv endast på denna sida!

Allmänge
Bräcke.

601

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

118.
113

Resegille.

När de hade rest huset och satt takstolen på så skulle de, som arbetat, sätta upp en björk på det mittersta"spännet" och i den skulle hänga en krans bunden av blommor och grönt. När den var kommen upp, så var det detsamma som att de sade ifrån, att nu ville de ha gille, och det fick de också. Det var mat och dricka och brännvin.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

114

601

När Kräke-hansen skulle fria.

En gubbe, som de kallade Kräke-hansen och bodde i Buskelund, skulle till Kärrsjömåla och fria. Han hade en stor cigarr i munnen, men det gjorde ingen nytta, för han hade halm på kläderna i stället för fjädrar, så det friandet blev det ingenting av med. När han var gången, sade tösen till sin far:"Far va va det han hade i munnen, och som rök så ryseligt?" De hade aldrig sett något sådant förut.

När friaren kom och hade halm på kläderna, så var det ett tecken på, att han låg på halm och hade ont om det, och då fick han vanligtvis avslag, men hade han fjäder på sig på kläderna och i håret, så visade det, att han låg på dun och då fick han ja.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

115

601

Talesätt.

Här har de alltid brukat kraka nekerna och det gör de ännu ibland. Om detta hade de ett gammalt ordty som sade:

Neken säger doppa mig i åm
Kläng mig på slån (krakén)+
Jag blir torr ändå.

+En krake var en spetsig stake, som stod nerslagen i jorden, och som de spetsade nekerna på för att de skulle torka.

Skriv endast på denna sida!

Blekinge
Mörrums sn.

601

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

116.
116

Ostagille.

Hobron

Förr så skulle bönderna göra ostagille, dels för prästen och dels för klockaren. En gård i var rote skulle ha det vart år, och dit kom prästen och klockaren och alla från gårdarna runt om kommo med mjölk och kvinnfolken stannade och hjälpte till att göra ostarna. Bonden, som skulle hålla ostagillet, fick så bestå kaffe och mat på präst och klockare, men de, som hjälpte till, fick bara kaffe. När ostarna voro gjorda, skulle de stanna på gården, tills de voro färdiga, och moran där fick vända dem och se till att de inte tog någon skada.

På eftermiddagen kommo alltid de fattiga och fingo vasslagröt med sig hem.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

117

601

Flötte(flytte)gille.

När någon flyttade, så hade han flötte-gille för alla dem, som skulle köra åt honom, och det kunde vara rätt så många, för de gittade inte lassa några stora lass. På flöttegillena bjöds mat och kaffe och brännvin. När de skulle köra, så skulle alltid de, som flyttade sitta i sängen, som stod på den eftersta skjutsen.

Skriv endast på denna sida!

Minnen, Bl.

601

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1/18 118

Ta haren.

Di brukade förr säga, att den som tog upp den sista kärven, han tog haren. De andra fick ta harar på Västemark. (En karg, oländig mark, där det aldrig växte någonting.)

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1:19

Vila sautt (sått).

När de hade "tatt ett drev" - gått en fåra ut, när de satte potatis, eller när de kom till kanten av åkern och skulle vända och gå tillbaka, när de sådde - skulle de vila ett par tre minuter. Detta kallades "vila sautt" och det gjorde de, för att grödan skulle bli riktigt bra.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

120.
120

601

Vila auckern (åkern).

För var åker de hade sått slut, skulle de vila en fem minuter. Detta kallades "vila auckern", och det skulle man göra, för att grödan skulle bli kraftig och bra.

601

Skriv endast på denna sida!

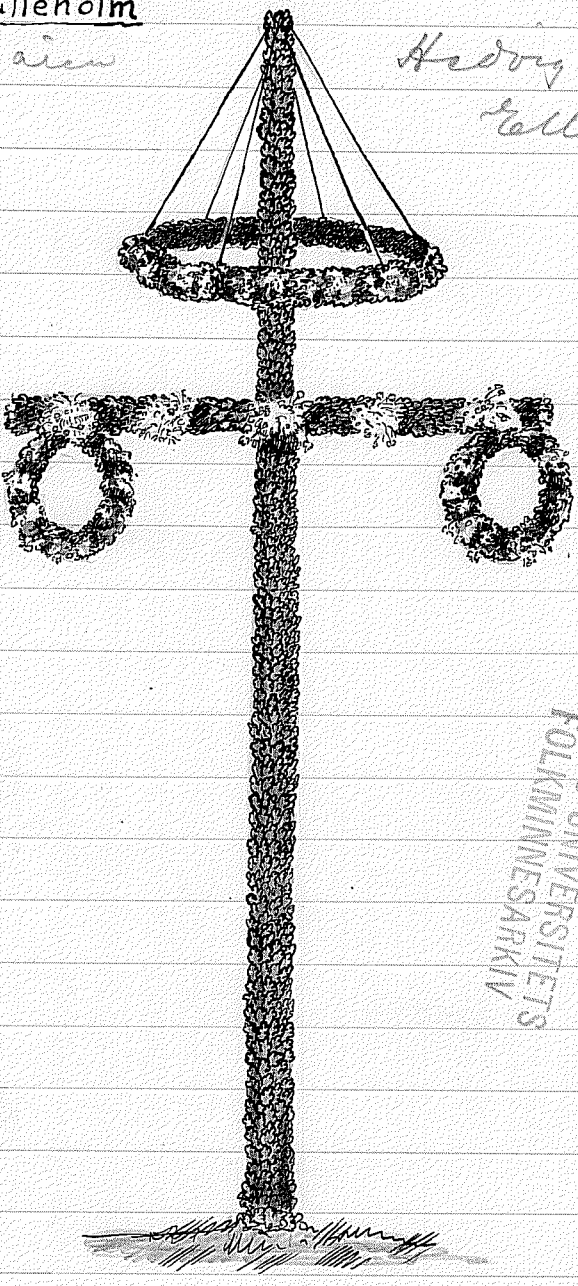
Majstång på Elleholm

de senaste åren

173

Hedvig Lundgren

Ellehoum

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

109

1971

121

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

122

601

Majstången på Elleholm.

Vi hade alltid haft majstång på Smedjebacken. Det var en lång stång, som var klädd med eklöv. På korsarmen hängde två kransar i var ända och omkring toppändan på stången hängde en större krans. Dessa voro bundna av eklöv, prästkragar, blåklint och andra blommor. Kring stången dansade vi och lekte hela natten.

Se teckningen:Rekonstruktion efter ovannämnda beskrivning och kontrollerad av Hedvig Lindgren.

601